

आगम्यागम्य चैवैनं भूयो भूयोऽवहस्य च । शतक्रतुरनिर्व्विखं पृष्ट्वा पृष्ट्वा जगाम ह ।

२०१५

यदा तु तपसोऽग्रेण चकर्ष वसुधां नृपः । ततः शक्रोऽब्रवीद्देवानाजर्षेयचिकीर्षितं ।

एतच्छ्रुत्वाऽब्रुवन्देवाः सहस्राक्षमिदं वचः । वरेण च्छन्दतां शक्र राजर्षिर्द्यदि शक्यते ।

यदि ह्यत्र प्रमीता वै स्वर्गं गच्छन्ति मानवाः । अस्माननिष्टा क्रतुभिर्भागो नो न भविष्यति ।

आगम्य च ततः शक्रस्तदा राजर्षिमब्रवीत् । अलं खेदेन भवतः क्रियतां वचनं मम ।

मानवा ये निराहारा देहं त्यज्यन्त्यतन्द्रिताः । युधि वा निहताः सम्यगपि तिर्य्यगता नृप ।

२०२०

ते स्वर्गभाजो राजेन्द्र भविष्यन्ति महामते । तथाऽस्त्विति ततो राजा कुरुः शक्रमुवाच ह ।

ततस्तमभ्यनुज्ञाय प्रहृष्टेनान्तरात्मना । जगाम त्रिदिवं भूयः क्षिप्रं बलनिसूदनः ।

एवमेतद्यदुश्रेष्ठ कष्टं राजर्षिणा पुरा । शक्रेण चाभ्यनुज्ञातं ब्रह्माद्यैश्च सुरैस्तथा ।

नातः परतरं पुण्यं भूमेः स्थानं भविष्यति । इह तप्यन्ति ये केचित् तपः परमकं नराः ।

देहत्यागेन ते सर्वे यास्यन्ति ब्रह्मणः क्षयं । ये पुनः पुण्यभाजो वै दानं दास्यन्ति मानवाः ।

२०२५

तेषां सहस्रगुणितं भविष्यत्यचिरेण वै । ये चेह नित्यं मनुजा निवस्यन्ति शूभैर्विणः ।

यमस्य विषयं ते तु न द्रक्ष्यन्ति कदाचन । यज्यन्ति ये च क्रतुभिर्महद्भिर्मनुजैश्चराः ।

तेषां त्रिविष्टपे वासो यावद्भूमिर्धरिष्यति । अपि चात्र स्वयं शक्रो जगौ गाथां सुराधिपः ।

कुरुचेन्ननिबद्धा वै तां शृणुष्व हलायुध । पांशवोऽपि कुरुचेन्नादायुना समुदीरिताः ।

अपि दुष्कृतकर्माणां नयन्ति परमां गतिं ।

२०३०

सुरर्षभा ब्राह्मणसत्तमाश्च तथा नृगाद्या नरदेवमुख्याः । दृष्ट्वा महार्चैः क्रतुभिर्नृसिंह संत्यज्य देहान् सुगतिं प्रपन्नाः ।

तरन्तुकारन्तुकयोर्यदन्तरं रामहृदानान्तुमचक्रकस्य । एतत् कुरुचेन्नसमन्तपञ्चकं प्रजापतेरुत्तरवेदिरुच्यते ।

शिवं महापुण्यमिदं दिवौकसां सुसंमतं सर्वगुणैः समन्वितं । अतश्च सर्वे निहता नृपा रणे यास्यन्ति पुण्यां गतिमक्षयां सदा ।

इत्युवाच स्वयं शक्रः सह ब्रह्मादिभिस्तथा । तच्चानुमेदितं सर्वं ब्रह्मविष्णुमहेश्वरैः ।

इति श्रीमहाभारते शल्यपर्वणि गदायुद्धपर्वणि बलदेवतीर्थयात्रायां चतुःपञ्चाशोऽध्यायः ॥ ५४ ॥

॥ वैशम्पायन उवाच ॥ कुरुचेन्नं ततो दृष्ट्वा दत्त्वा दायांश्च सालतः । आश्रमं सुमहद्विषमगमज्जनमेजय ।

२०३५

मधूकाम्रवनोपेतं स्रक्तन्यग्रोधसङ्कुलं । चिरविल्वयुतं पुण्यं पनसार्जुनसङ्कुलं ।

तं दृष्ट्वा यादवश्रेष्ठः प्रवरं पुण्यलक्षणं । पप्रच्छ तानृषीन् सर्वान् कस्याश्रमवरस्त्वयं ।

ते तु सर्वे महात्मान ऊचुराजन् हलायुधं । शृणु विस्तरतो राम यस्यायं पूर्वमाश्रमः ।

अत्र विष्णुः पुरा देवस्तप्तवांस्तप उन्नतं । अत्रास्य विधिवद्यज्ञाः सर्वे वृत्ताः सनातनाः ।

अत्रैव ब्राह्मणी सिद्धा कौमारब्रह्मचारिणी । योगयुक्ता दिवं याता तपःसिद्धा तपस्विनी ।

२०४०

बभूव श्रीमतो राजन् शाण्डिल्यस्य महात्मनः । सुता धृतव्रता साध्वी नियता ब्रह्मचारिणी ।

सा तु तस्मा तपो धारं दुस्वरं स्त्रीजनेन ह । गता स्वर्गं महाभागा देवब्राह्मणपूजिता ।

श्रुत्वा चक्षुषीणां वचनमाश्रमं तं जगाम ह । चक्षुषीणां निवाद्याथ पार्श्वे हिमवतोऽच्युत ।